

Gospodarstvo.

Blíža se čas trgatve. Dobro bo, če si omislijo naši vinogradniki in krčmarji pravočasno glivice, ki vzbujajo čisto vrenje, kajti na tak način pospešijo vrenje v moštu in oslabijo v njem druge škodljive glivice, ki povzročajo slabo vrenje. Take dobre glivice, vrsta črešnjevka, se dobivajo na državnem kmetijsko kemičnem poskuševališču in prekuševališču v Mariboru, Vrbanova cesta 33, tudi po poštnem povzetju z navodilom vred. Cevka stane 2 K in zadostuje za polovnjak mošta. Ker je število cevk na zavodu omejeno, se bodo razpošiljale le tistim naročnikom, ki se bodo za to pravočasno priglasili. Če cevke poidejo, bo zavod oddajal Hanse nove buče proti posebni varščini, toda le onim naročnikom, ki stanujejo v Mariboru. Naročilo se mora priglasiti do 15. septembra.

Državna posredovalnica za delo, podružnica za Ptuj in okolico. V tednu od 24. do 30. avgusta 1919 je iskalo dela 27 moških in 10 ženskih delavnih moči. Delodajalci so iskali 5 moških in 11 ženskih delavnih moči. Posredovanje se je izvršilo 15. V času od 1. januarja do 30. avgusta 1919 je iskalo dela 487 moških in 248 ženskih delavnih moči. Delodajalci so iskali 540 delavcev in delavk. Posredovanje se je v tem času izvršilo 313. Delo iščejo: 3 ekonomski, 33 polj. delavcev in delavk, 3 rudarji, 5 vrtnarjev, 9 kamnarjev, 1 steklar, 1 opekar, 20 ključavničarjev, kovačev, mehanikov in vajencev, 20 mizarjev, kolarjev, sodarjev, bičarjev in vajencev, 2 usnarja, 1 sedlar, 2 krojača, 2 čevljarjskega vajenca, 5 pekovi, 1 sladničar, 4 mesarji, 1 natakar, 3 stavb. delovodje, 4 zidarji, 1 sobni slikar, 3 strojniki, 1 knjigovodja, 11 trg. sotrudnikov, 12 pis. moči, dninarji, služkinje i. t. d. V delo pa sprejme posredovalnica: 1 polj. pristava, 48 polj. delavcev in delavk, 15 pletarjev, 1 mlinarja, 7 služkinj i. t. d.

Državna posredovalnica za delo, podružnica za Ptuj in okolico. V tednu od 7. do 13. septembra je iskalo dela 51 moških in 10 ženskih delavnih moči. Delodajalci so iskali 10 moških in 7 ženskih delavnih moči. Posredovanj se je izvršilo 10. V času od 1. januarja do 13. septembra 1919 je iskalo delo 597 moških in 278 ženskih delavnih moči. Delodajalci pa so iskali 613 delavcev in delavk. Posredovanj se je izvršilo 368. Delo iščejo: 2 ekonomski, 19 polj. delavcev in delavk, 3 rudarji, 5 vrtnarjev, 9 kamnarjev, 2 glinarja, 15 kovačev, ključavničarjev, mehanikov in soferjev; 9 mizarjev, kolarjev, bičarjev, 4 usnarje, sedlarji, vrvarji, 19 krojačev in šivilj, 6 pekovi, 3 mesarji, 2 mlinarja, 2 stavb. delov. 4 zidarji, 1 sobni slikar, 1 tesar, 4 strojniki, 5 vratarjev in urad. slug, 8 trg. sotrudnikov, 95 dninar in dninaric, 12 pis. moči, 26 služkinj, 23 ključ. vaj. 15 meh. vaj. 20 miz. vaj. 1 mes. vajenec, 6. čevlj. vaj. 20 vaj. šivilj. V delo pa sprejme podružnica: 1 polj. pristava, 53 polj. delavcev in delavk, 14 pletarjev, 1 mlinarja, 1 strojnika, 2 pek. vaj. 7 služkinj itd.

Dopisi.

Zveze kmetijskih društev in podružnic v ptujskem okraju. V ptujskem okraju imamo že veliko kmetijskih podružnic in eno kmetijsko društvo v Ptujju. Na sedeže vsake župnije bi morala biti kmetijska podružnica, da bi potem kmetovalci lažje in ceneje dobavili svoje potrebščine. Ker je le komaj deset podružnic ustanovljenih, bo treba še kakih osem ustanoviti, da se tako zadosti krajevnim potrebam. Vse te podružnice bi naj bile zvezane med seboj. Ustanoviti je Zvezo kmetijskih podružnic, na čelo te zveze pa naj stopi Kmetijsko društvo v Ptujju. To društvo je že dosedaj v veliki meri preskrbovalo za celi okraj razne potrebščine, posebno kmetijske stroje in gnojila. Ako bi tedaj to društvo v imenu „Zveze“ dobavilo vso blago in ga razpečavalo potom „Zvezi“ družinam podružnic na kmetovalce, bi se dosegel vse-

stransko zadovoljiv uspeh in ustreglo zahtevam. Iz tega vzroka je priporočati, da se skličejo načelstva že ustanovljenih kmetijskih podružnic z načelstvom Kmetijskega društva v kratkem na Ptuj k posvetovanju radi ustanovitve. Okrajne zastop ptujski je za tako „Zvezo“ namenil znesek nad K 16000.—podpore. Člani podružnic se naj že sedaj doma posvetujejo o tej „Zvezi“ ter določijo odposlance na ustanovno zborovanje. Da je treba „Zvezo“ takoj ustanoviti, je razlog ta, da se morajo kmalu izvršiti naročila za umetna gnojila in potem vsa druga sredstva, ki so potrebna kmetovalcem in vinogradnikom. Posebno glede galice in žvepla za prihodnje leto bo treba pravočasno skrbeti, da ne bomo ostali praznih rok. Najbolje bi bilo, da Kmetijsko društvo in podružnica v Ptujju skličejo takšno zborovanje in izvršita vse priprave. Gotovo se bo tega zborovanja udeležila tudi Slov. kmetijska družba v Ljubljani in Zadržna zveza v Celju po svojih odposlancih, ki bi nam dali marsikaka potrebna navodila, člani podružnic pa jim izročili svoje goreče želje v izpolnitev. Le na ta način, ako bo med kmetovalci in kmetijskimi društvi (podružnicami) upostavljena najožja vez medsebojnega zblizanja in podpiranja, bo kmetovalec na zemljišču lahko izvrševal svojo težko delo.

Zaročil se je v nedeljo dne 14. t. m. g. Janko Vučak, najemnik obče znane in priljubljene slovenske kavarne „Balkan“ v Ptujju, z gospodično Tončko Sprocharjevo, hčerko pokojnega usnarja g. Sprocharja. Mlademu paru iskrene častitke in obilo sreče v bodočnost.

Mesto vencev na krsto umrlega Mihe Brenčiča je darovalo Kmetijsko bralno društvo v Rogoznici 100 K in sicer za invalidni sklad 50 K in za Ciril-Methodovo družbo 50 K; Cvahte-Brenčič iz Celja pa 50 K Dijaski kuhinji v Ptujju.

Tapage nocturne. V Prešernovi ulici se skoraj vsak teden enkrat pripeti, da se speče meščanstvo prebudi iz sladkega spanja. Razni ljudje imajo to navado, da z neko posebno brezbriznostjo pojo, vriskajo, ko že navadno vse spi. V noči od 17. do 18. sept. se je zopet ob 2. uri pojavila glasna družba, ki je prekinila ponočni počitek, lahko rečem večini, če ne vsem. Slišati je bilo, da so bili v tej družbi celo pripadniki inteligentnih slojev. Kar se gospoda v svoji lahkomišelnosti gotovo ne zaveda dalekosežnosti sličnega početja, hočem brez pardona na vse strani iste deloma navesti. Skrajna brezobzirnost je kogarkoli spraviti ob ponočni počitek, katerega rabi vsak neobhodno in ki je brezpogojno potreben za delo nastopnega dne. Človek zbudjen ob 2. uri ponoči navadno potem ne zasp več. Mogoče se bo kdo tolažil s tem, da je delal neprilike le nemškemu delu prebivalstva. Ne glede na to, da je slišno početje neplemenito in nelojalno, pa so prizadeti s to nameravo tudi pošteni Slovenci. Drugič se pa daje s takim razgrajanjem slab vzgled nižjimi slojem, ki še potem raji ni upravičeno delajo take ekscese. Stražnikom se pa jemlje tako moč in avtoriteta; skratka vzgaja se anarhizem. Če se pa slično početje strinja z idejo Jugoslovanstva, Sokolstva in „Svete vojske“ pa si naj odgovori vsak sam; pač pa en sam akt take lahkomišelnosti izjalovi žareljen uspeh daljšega intenzivnega delovanja. Sicer pa ne vem, kakšen duševen preobrat bi se moral izvršiti, predno bi mi kot pripadniku učiteljskega stanu prišlo na um, da bi sred noči v mestni ulici pel in vpil kot Tevtonec oz. samo, da bi s slično družbo šel. To sem hotel povedati, ker vem da govorim iz srca mnogih in ker me pri tem vodi samo misel za dobro narodno stvar naj si mi po tem kdor zameri ali ne. Franc Šegula.

Poverjeništvu za pravosodje v Ljubljani. Svoječasno je bilo v Ptujju devet sodnikov, sedaj pa pet. Kako bi moglo pet sodnikov to delo opraviti pri tako veliki sodnji je seveda uganka, ki ostane nerazrešena. Poslušajmo pa dalje. Od teh 5 sodnikov je sedaj eden na dopustu in odide po dopustu tudi iz Ptujja. Drugi je prestavljen v Prekmurje. Tretji je bolan. Razprave so odpadle. Stran-

kažejo razni mehurčki v velikosti od leče do oreha ali še večji, ki so napolnjeni z rumeno tekočino. Ti mehurčki razpočijo in namestno ostane vgnida. Vidi se te znake na gobcu, ob nosnicah, dlesmi, usnici, nebu in na jeziku. Skoro enak razvoj je v razpokljini parkljev, pri čemur morejo noge zato dobo mljiv. Mehurčki se tudi napravijo na vimenu in siskih, ki pa kmalu počijo vsled molze in se kmalu poskrijejo s krastami, kar se tudi hitro zgodi na volčih svinj.

Posledice so zelo neprijetne in hude. Živina zgubi takoj na teži, ni za rabo in mladi naraščaj težko prestopi bolezen. Zlasti pri teletih se rad pridruži želodčno in črevesno vnetje, ki uniči žival. Posebno hudo rado pobere sisajoča praseta. Krave zgube mleko, včasih celo, ali se po ta spremeni v neporabljivo goščo. Druge posledice so si lahko povrženje ali zvrženje bregih, vnetje očesa, srca, popolnoma zguba mleka do naslednjega teleta ter konečno tudi vnetje področja in odpadek roga. V času je bolezen posebno hude vrste, se razvija kakor navadno, da si je peti dan bolša, a 7 do 8 dan se naenkrat poslabša in živinče pogine.

Obvaruje se bolezn, če se ne pride blizu bolanih, se ne goni živina, kje je hodila ali bila gonjena bolena. Svinje se obvarujejo, če je govedo bolno, edino da jih ima le oseba na skrbi, ki nima nobenega opravka z govedom. Posebno je paziti, da ne pridejo svinje blizu gnoja iz okuženih govejih hlevov, se jim ne dajo nekuhanega mleka od obolelih krav. Torej imete svinje v hlevih. Pri tem je važno pa to, da se bolezen prenešena od svinj na govejo živino, lahko naenkrat poveča in postane ostrejša.

Navadno se spremembe na gobcu v 5 do 6 dnevih vgladijo, če se je živino gojilo, ona na parkljih pač trajajo, predno zacelijo, 14 dni do 3 tedne.

Če je enkrat ena živina okužena, je najbolje umetno okužiti vse. Obvarovati se pač ne da, ker je prenos prerastličen, in bolje je da vse živali naenkrat prebole, zlasti pa, ker je bolezen po umetni okužbi malo ležja. Okuži se na ta način, da se s kako krpo rahlo potegne po gobcu obole in s to krpo zdrave močno nadrgne po gobcu zlasto notranjih straneh ustnic.

Bolnikom se mora dati v prvi vrsti mir in znago, ter svežo čisto vodo, da si sami zamorejo v njej gobec prati. Krmiti se mora z mehkiimi krmili, sveže travo, mehko otavo, težko obolenem se dajejo pomije in mlačna ali otrobova voda. Teletom se daje prekuhanu mleko. Nastila bodi mehka in dovolj, v tem obziru priporočam mehah mah ali namočeno — pa ne mokro — žaginje ali najbolje je mul. Gobec se spira z jezihovo vodo, kateri se pridene malo galuna ali malo galicije. Čim manj žere živina, tem večkrat je treba izpirati gobec. Pustiti pa je ona neumnost, ki jo mnogokje najdem, da se muči žival s česnom ali čebulo. Kdor tega ne verjame, naj se enkrat na sebi rane, najboljši primer bi bil takozvani „vuk“ po dolgi hoji, nadrgne s česnom. Rad bi vedel, kako dolgo vrsto vragov ali svetnikov bo na pomoč klical.

Pri izpiranju gobca mora biti previden, ne grabiti za jezik, ker lahko pri tem zdrigne vso slivnico in taka žival mora poginiti. Če ni drugega pri roki, zadostuje navadna čista hladna voda, a takrat je treba spirati večkrat na dan. Za parklje se lahko vzame za zmičvanje 2 do 4% lizolova raztopljina, v sili tudi ter in potem se nasiplje z mešanico iz modre galice in oglja. Pri tem se ne sme pozabiti, da se vzame vsacega polovico po tehtnici. Bolje je vzeti premalo galice in preveč oglja, kakor pa narobe. Tudi se lahko napravi majhna jamica, v katero se vlije apnene vode. Črez to jamico se pelje živina, da stopi s parklji v vodo. Mleko je treba na vsak način izmoljiti, surovega se ne sme uživati, ker zamore dobiti tudi človek ta bolezen. Ko se je bolezen obrača na bolje, se ne sme zlasti volov vsaj 14 dni ne rabiti za težje delo. Kakor hitro je bolezen prestala, se živali kmalu popravijo, krave dobe tudi več mleka, vendar ne družujejo nikdar one izdatnosti, katero so imeli pred boleznijo.

ke poklinjajo, ker ne morejo odpraviti. V Mariboru je en civilni senat premalo, dočim v Celju razpisujejo civilne razprave že 14 dni po tožbenem odgovoru se bodo v Mariboru vršile razprave, za katere je sedaj I. narok baje še le prihodnjo pomlad. Ako se človek huduje dobi pravilen odgovor, da naj poverjeništa za pravosodje da še sodnikov za eden senat v Mariboru. A v Mariboru stroj vendar kolikor toliko funkcionira. V Ptujju se more ustaviti, ako ne pride takoj prav izdatna pomoč. Prosimo nujne odpomoči, ker bodemo drugače zelo hudi.

Kopalni red za parno kopelj. Mestni svet je v svoji seji dne 16. t. m. sklenil, da se z ozirom na potrebe kmečkega prebivalstva silene sledeči kopalni red za parno kopelj ob delavnikih: Dopoldne ob 8—10 uri zjutraj za ženske od 10—12 uri za moške. Popoldan ob delavnikih od 1/2 14—1/2 16 uri za ženske, od 1/2 16—18 uri za moške. Ob nedeljah od 8—10 uri za ženske, od 10—12 uri za moške.

Državno pravništvo v Mariboru. Znani Jožef Ornič je dne 22. novembra 1918 odposlal znesek po K 55.000— iz mestne hranilnice v Ptujju v Gradec. Ta znesek je nabral Ornič kot župan mesta Ptuj za sezidanje sirotišnice v Ptujju. Pretežno se nahaja v tej svoti slovenski denar. Zbirka po K 55.000— je bila last mestne občine ptujjske. Mi vabimo državno pravništvo prav vljudno, da se živo zanima za vprašanje, je li dejanje Orničovo ne spada pod kak § k. z. in to vkljub temu, da je dejanje storil Jožef Ornič? . .

Mestni svet je razpustil dosedanje gremijalne in nemške trgove in obrtne nadaljevalne šole v Ptujju ter sklenil ustanovitev novih. Mestna občina je prevzela tretino stroškov.

Pred kolodverom v Ptujju postavi Josip Gajser, zasebnik na Hajdini čeden lesen šotor v katerem bo točil pijače in prodajal živila.

Vpisovanje v mestne glasbene šole se vrši 22. in 23. septembra od 8. do 12. ure v dijaškem domu II. nadstropje. Prošnje za znižanje šolnine se sprejemajo pri vpisovanju, tam se zvedo tudi vse druge podrobnosti glede učnih pripomočkov, razdelitve ur i. dr. Redni pouk se prične 25. septembra.

Sv. Barbara v Halozah. Naš grozd zori pod žarki toplega solnca, nastalo je poletje, pozno, a vendar. Kdor je ohranil pred prejšnjimi nesrečami grozdja, še lahko upa, na prilično dobro kapljico. Naše Haloze se še nadejajo. Kmečkih ljudi smo videli preteklo nedeljo pri sokolskem zletu polovico. S tem je poka: zelo kmečko ljudstvo, da se zanima za telovadbo sokolstva sploh ter živi s Ptujčani skupno duševno življenje. Tako je prav.

Neprevidno ravnanje pri nabasanju samokresa. Dne 26. avgusta t. l. popoldne je 21-letna posestnika hči na Humu Katarina Sever pri nabasanju samokresa v sobi tako neprevidno ravnala, da se je taisti nepričakovano sprošil in jo smrtno v prsa zadel.

Utonila se je dne 15. avgusta t. l. opoldne 83-letna prevžitkarica Marija Plohl v Koračiču, občine Sv. Tomaž, ko je šla k neki mlaki blizu stanovanja si obraz zmočiti vsled omedlosti padla v taisto in utonila.

Ragoznica pri Ptujju. Med najlepše prireditve, ki sem jih kedaj videl na deželi spada srčkana veselica prirejena na Bračičevem vrtu. Vse kar smo videli, slišali jedli in pili vse je bilo izborno. Priznanje prirediteljem gg. Bračiču, Haladeji, dijakom, cenjenim damam in vsem, ki so pomogli, da je spela ta veselica tako sijajno.

Jurovci. Pregarja na nas živinska kuga. Prosimo oblasti, da storijo kar koli mogoče, da se ustavi. Živimo pač v strašni dobi. Vojska, kuga prej neprestan dež, in v Belgradu niso pustili g. dr. Korošec in drugi, da bi naši poslanci koristno delovali.

Sv. Urban. Z veseljem čujemo, da so bili naši kmečki fantje najbolj slikovita in najlepša skupina pri sprevedu na sokolskem sletu. Bilo nas je tudi drugih Urbančanov v Ptujju in smo s ponosom gledali naše mlade korenjake na čilih konjih. Vsem nam ostane ta dan, še prav posebno radi tega v najlepšem spominu.

Začetek šolskega leta 1919/1920 na mestnih ljudskih in meščanskih šolah v Ptujju. V p i s o v a n j e: V mestne ljudske in meščanske šole v Ptujju se vrši v ponedeljek dne 22. septembra 1919 dopoldne od 8.—12. uri in sicer: 1. Za slov. ljudsko šolo v šolski pisarni v poslopju „Mladike.“ 2. Za nem. ljudsko šolo v šolski pisarni v šolskem poslopju. Sprejemajo se le otroci iz mestnega šolskega okoliša. Vsakdo je primoran se zglasiti. 3. Za deško meščansko šolo v prostoru 1. razreda v poslopju nemške ljudske šole. 4. Za dekliško meščansko šolo v šolski pisarni v poslopju „Mladike.“ Dne 23. sept. ob 8. uri je začetna šolska sv. maša v mestni cerkvi. Dne 24. septembra se prične z rednim šolskim poukom.

Najnovejše vesti.

Mirovna konferenca. Sporazum na naše stroške. LDU. Pariz, 17. septembra. (Dun. K. U.). Časopisi pišejo v splošnem ugodno za D' Annunzija. „Eclair“ meni, da so Francija, Anglija in Italija že sklenile odgovor glede Jadranskega morja, po katerem pripadejo Reka, Zader in nekateri otoki Italiji, med tem ko pridejo pristanišče in železniške zveze z Reko pod kontrolo zveze narodov. Manjka še odgovor iz Washingtona.

Mrtva zveza narodov. LDU. Pariz, 16. septembra. (Dun. KU.) Polkovnik House, ki je prišel sem iz Londona in postal zopet član ameriške mirovne delegacije, se je izrazil, da se predpriprave za zvezo narodov toliko časa ne bodo nadaljevale, dokler ameriški senat mirovne pogodbe ne sprejme, oziroma ne odkloni.

Anglija dobila mandat, da užene d'Annunzia. Ldu. Lugano, 17. septembra. Vrhovni zavezniški svet, ki se je na svoji včerajšnji seji bavil z reškimi dogodki, je v soglasju z vsemi zastopniki ententnih držav poveril Angliji nalogo, da nastopi proti d'Annunziu. Danes ali jutri bo odplulo večje število angleških vojnih ladij proti Reki, da napravi konec d'Annunzijevo pustolovščini.

Reka. Bakar, 17. septembra. Položaj na Reki je nespremenjen. Mesto obvladajo še vedno d'Annunziove čete, vendar pa se po-

javljajo že znaki omahovanja. General Gandolfo, kateremu je poverila italijanska vlada nalogo, da vpostavi v mestu red in mir, je pozval v posebnem proglasu uporne vojake, da se vrnejo k svojim oddelkom. Najbrže se bo pokoril temu povelju tudi d'Annunzio sam. Vznemirjenje med jugoslovanskim prebivalstvom Reke in Sušaka narašča vedno bolj, ker se vsi boje, da bodo začeli vojaki pred svojim odhodom pleniti.

Retirada. Bakar, 17. septembra. Vsled poziva generala Gandolfa se vračajo italijanske pobunjene čete k svojim posadkam. Zdi se, da se bo d'Annunzio pokoril povelju. Pri Hrvatih vlada bojazen, da bi sedaj mogli priti na Reko ojačeni deli redovite italijanske vojske. Znani italijanaš Gotardi, tajnik reške trgvske zbornice, ki je v Consiglio Nazionale učinil mnogo prevar, je pobegnil v Sicilijo. Med italijanaši vlada velika pobitost. Italijanska vlada je prevzela odgovornost, da vzpostavi na Reki red. Zato je dela pobujenim vojakom ultimatum do četrtega o polnoči.

LDU. Beograd, 18. septembra. Veliki transporti sladkorja za Jugoslavijo, naročenih iz Amerike, so došli v Dubrovnik in na Reko. Te dni se prične odpošiljanje sladkorja na pokrajinske oblasti v svrhu potrebne razdelitve.

Griža se pojavlja v celi Sloveniji, Občinstvo se opozarja, da ne uživa surovega sadja, ne zelenjave, razen iz zanesljivo zdravih krajev. — Največja nevarnost za obolenje na griži pa je slaba pitna voda, zato naj slavno občinstvo pije samo zdravilni „Tempelvrelec“ iz naše Rogaške Slatine.

V najem se vzame gostilna, zemljišče ali sploh kako podjetje.

➡ Ponudbe na upravnishvo lista. ➡

Naznanilo!

Urar Karl Ackermann

v mestnem gledaškem poslopju v Ptujju

je otvoril zopet svojo delavnico za popravo ur, in se priporoča svojim cenjenim odjemalcem. Delo izvršuje po solidnih cenah.

Griža

se pojavlja v celi Sloveniji. Občinstvo se opozarja, da ne uživa surovega sadja, ne zelenjave, razen iz zanesljivo zdravih krajev. Največja nevarnost za obolenje na griži pa je slaba pitna voda, zato slavno občinstvo pije samo zdravilni „Tempelvrelec“ iz naše Rogaške Slatine.

Kupujem suhe gobe (jurčke) in namizno sadje

vsako množino. — Ponudbe naj se pošljejo:

Jos. Rohrmann, Ptuj, Truberjeva ul. 4.